

Valvira

Omavalvonnan rooli valvontajärjestelmässä

Oulu/Rovaniemi 21.9.2016

Sosiaalineuvos Hanna Ahonen, Valvira

Valvira.fi, @ValviraViestii

Valvira

Sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisvalvonta

- Ennakollinen valvonta
  - Ohjaus ja neuvonta, valvontakäynnit, ohjaus- ja arviointikäynnit, informaatio-ohjaus
  - Lupa- ja ilmoitusmenettely
  - Omavalvonnan kehittäminen
- Reaktiivinen valvonta
  - kantelut
  - ilmoitukset
  - omasta aloitteesta valvontaan otetut asiat
- Suunnitelmaperusteinen valvonta
  - valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaohjelma ja sen toimeenpano,
  - -> painopistealueet määritellään vuosittain

- vastaisuudessa kuntien tehtäviä ohjataan pääsääntöisesti lainsäädännöllä ja sitä täydentäen tarvittaessa asetuksilla
- suosituserusteisesta ohjauksesta luovutaan
- siirrytään resurssien ohjauksesta tavoiteltujen tulosten ohjaamiseen
- *valvonnassa siirrytään resurssien valvonnasta asiakkaan saaman palvelutuloksen valvontaan kuntien omavalvonnassa määrittelemien tulosindikaattoreiden avulla*
- yksityiskohtaisesta ohjauksesta siirrytään suurpiirteisempään ohjaukseen
- *Palvelujen sisältöjen normittamisesta luovutaan ja siirrytään palvelujen tulosten seuraamiseen ja mittaamiseen.*

Valvira

Omavalvonta

- Omavalvonnalla tarkoitetaan palvelujen tuottajan omatoimista laadun varmistamista siten, että toiminnassa toteutuvat lainsäädännön, lupaehtojen, laatusuosituksen ja palveluntuottajan itse omalle toiminnalleen asettamat laatuvaatimukset.
- Omavalvonta on **laadunhallintaa** ja perustuu **suunnitelmallisesti** toteutettuun **riskinhallintaan**.
- **Palvelun laadun ja sisällön ensisijainen valvontamenetelmä**
  - Mahdollisuus välittömään puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn
  - Edistää hyvän turvallisuuskulttuurin luomista

Valvira

Turvallisuuskulttuuri

- Turvallisuuskulttuuri on organisaatiossa vallitsevaa kykyä ja tahtoa ymmärtää turvallisuutta, vaaroja ja sitä, miten niitä voidaan ehkäistä
- Se on kykyä ja tahtoa toimia turvallisesti ja estää vaaroja toteutumasta
- Onnettomuuksien taustalla ei ole vain teknisiä vikoja tai yksittäisen ihmisen tekemiä virheitä. Myös sosiaaliset tekijät ja organisaatioon ja sen **johtamiseen** liittyvät tekijät ovat tärkeitä onnettomuuksien syntymisen kannalta.

Elina Pietikäinen (VTT)

Omavalvonta sote-palveluissa

- Yksityinen sosiaalihuolto
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) 6 §

- Julkiset vanhuspalvelut
- Vanhuspalvelulaki (980/2012) 23 § omavalvonnasta voimaan 1.1.2015, Valviran määräys toimintayksiköille 1/2014

- Kaikki julkiset sosiaalihuollon palvelut
- Uuden sosiaalihuoltolain 47 § tuli voimaan 1.4.2015, tarkempia määräyksiä sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta annetaan STM:n asetuksella.

- Yksityinen terveydenhuolto - omavalvonta
- Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990) 6 §
- Valviran määräys 1.10.2012

- Julkinen terveydenhuolto- laadunhallinta ja potilasturvallisuussuunnitelma
- Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 8 §
- STM:n asetus 341/2011

- (Tietoturva ja tietosuoja THL:n määräys 2/2015)
- Valviran määräys 4/2010 - Terveydenhuollon laitteesta ja tarvikkeesta tehtävä ammattimaisen käyttäjän vaaratilanneilmoitus

Valvira

SO-TE liittymäpinnat

- Julkisessa terveydenhuollossa on käytössä laadunhallinta- ja potilasturvallisuussuunnitelma myös vanhuspalvelujen osalta
- Sosiaalihuollon toimintayksiköissä sosiaalihuollon omavalvontasuunnitelman sisällä tarvittaessa terveydenhuollon laadunhallinta- ja potilasturvallisuussuunnitelma
- Kotihoito ottaa käyttöön sosiaalihuollon omavalvonnan
- Yksityisessä terveydenhuollossa omavalvonta on otettava käyttöön vanhuspalvelujen osalta myös yhden toimipaikan yksiköissä (kotisairaanhoito)
- Valviran määräys toimintayksiköiden omavalvonnasta tuli voimaan 1.1.2015
- Soveltuvin osin käyttöön myös sosiaalityössä (1.4.2015)

Valvira

Julkisesti nähtävillä!

- Kertoo asiakkaille (ja henkilökunnalle),
  - Miten palvelun laatu varmistetaan
  - Miten toimitaan, jos havaitaan puutteita tai epäkohtia
  - Miten palautteet käsitellään

=> konkreettisuus, selkokieliisyys!

- Valvontaviranomainen voi siirtää sille tehdyn kantelun käsiteltäväksi ensin muistutuksena siinä toimintayksikössä, johon asiakkaan tai potilaan moite on kohdistunut.
- antaa toimintayksiköille mahdollisuuden myös valvoa paremmin oman toimintansa laatua.
- Muistutuksen voi tehdä myös suullisesti, mutta vastaus pitää aina antaa kirjallisesti. Toimintayksiköjen on tiedotettava aktiivisesti asiakkaille ja potilaille muistutusmenettelyn käytöstä. Muistutuksen tekemisen pitää olla ihmisille mahdollisimman vaivatonta.

(asiakaslaki, potilaslaki)

Ilmoitusvelvollisuus SHL 48 §

- Voimaan 1.1.2016
- velvollisuus koskee sekä julkisen että yksityisen työntekijöitä
- asiasta tiedotettava henkilökunnalle
- ilmoitusta koskevat menettelyohjeet ovs:aan

- Ilmoitus on tehtävä viipymättä toiminnasta vastaavalle
- jos huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan sosiaalihuollon toteuttamisessa
- ilmoituksen vastaanottaneen on ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle

- Ilmoituksen tekijään ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia

Valvira

- Ilmoitusten ja muistutusten käsittelyprosessi kuvataan omavalvontasuunnitelmassa